

De oorlog heb ik als een groot avontuur beleefd. Natuurlijk had je je beperkingen zoals de nachtklok en kon je niet alles kopen waar je zin in had. 's Nachts keek ik naar de luchtgevechten. Zelf ben ik 1 keer van straat geschoten toen mijn vader en ik eten gingen halen bij een boer.

Arie Hogeslag

Auteur: Cindy Geurkink

Op 10 november 2022 heb ik de heer Arie Hogeslag geïnterviewd over de oorlog en de wederopbouwjaren. We spreken over de Winterswijkse periode wat voor de heer Hogeslag betekende de jaren 1940 tot 1960.

“Ik ben 16 juli 1929 geboren in Winterswijk, aan de rand van het dorp in de Waliënsestraat. Daar heb ik altijd gewoond in mijn Winterswijkse periode. Ik kom uit het gegoede arbeidersgezin. Mijn vader was chef van de draaierij bij machinefabriek Nijhuis. Mijn moeder was huisvrouw. Ondanks dat ze graag had doorgeleerd was ze altijd thuis als de kinderen uit school kwamen. Zelf moest ze als jong meisje van 12 jaar aan het werk om het gezin te laten ‘leven’, laat ik het zo maar zeggen. Ze kwam uit een tamelijk arm gezin en had ook graag doorgeleerd. Toentertijd was het niet gebruikelijk als getrouwde vrouw buitenshuis te gaan werken, echter mijn schoonmoeder heeft altijd bij Meijerink aan de Beuzenes gewerkt. Mijn vrouw ging naar de Mulo en mijn zwager ging naar de ambachtsschool.

Mijn moeder had een dagtaak aan het huishouden. Het huis schoonhouden, strijken, wassen, koken en natuurlijk voor de kinderen zorgen. Het voordeel was dat de kinderen een ‘thuiskomen’ hadden.

Het wassen heeft in die tijd een hele ontwikkeling doorgemaakt. Eerst was het een tobbe, toen een met de hand aangedreven wasmachine en de wringer. Later werd het gezwengel aan de wasmachine vervangen door een electromoter. Vroeger had iedereen waslijnen, de was werd buiten gehangen om te drogen.

Wat het eten betreft, iedereen had zijn eigen groentetuin. Bijvoorbeeld de wijken Scholtenenk en de Vrees zijn zodanig opgezet dat ieder zijn eigen groentetuin kon hebben. En dat hadden wij dus ook zo in de eerste jaren na 1945. Je verbouwde je eigen groente. Zoals bijvoorbeeld de prinsessebonen en aardappelen. Die groente kon je natuurlijk niet allemaal tegelijk opeten dus die werden geweekt. Wij hadden ook fruitbomen, een perzik, een peer en 2 appelbomen. De appels werden keurig bewaard, de peren gekookt en ingeweekt en de perziken aten we direct op. Je kon natuurlijk een hele tijd van eigen groente eten maar de groenteman kwam toch wekelijks aan de deur om te vragen of hij nog wat aan je kwijt kon. Mijn vader was geen liefhebber van kool verbouwen dus als we dat wilden kochten we dat bij de groenteboer. Zuurkool maakten we zelf in. Dat was een jaarlijks gebeuren waarbij de grotere kinderen hielpen met snijden, we hadden daar een groot koolmes voor. Ook mijn grootmoeder hielp met het inmaken van de witte kool. Er werd zout toegevoegd, een passende deksel en daarop werd een zware steen gelegd en zo moest de witte kool fermenteren tot zuurkool. Zo kan ik me herinneren dat in het buitengebied werd geslacht, om zo een wintervoorraad aan vlees te verkrijgen. In het dorp had je wel de slager daar gingen veel mensen heen. Wat ook veel mensen deden was een deel van een beest, een varken, kopen. Het vlees werd ingemaakt of er werd worst van gemaakt en opgehangen in de wieme. Wij bewaarden het in de kelder.

In **mijn pubertijd**, ik was 16 jaar, had ik 1 echte vriend en een vriendengroep uit andere arbeidersgezinnen. Mijn vader was geen politicus maar wel een vakbondsman die zich inzette voor de arbeidsomstandigheden. Ik verkeerde hoofdzakelijk in linkse kringen. Toentertijd was de politieke partij de SDAP, later werd dat de PVDA. Net als ik waren een deel van mijn vrienden lid van de AJC, de Arbeiders Jeugd Centrale. Dat was een landelijke organisatie die zich bezig hield met het op de juiste manier opvoeden van de jeugd. In de huidige termen waren de VVD-ers de padvindders, de tegenhangers. Hier zaten de kinderen van de beter gesitueerden bij. Ze hadden een andere manier van het benaderen van het leven. Ik verkeerde in de linksere kringen maar heb mezelf daar eigenlijk verder niet zo mee bezig gehouden. De tijd die ik had stopte ik in de sport, ik turnde veel. Uitgaan bij de Harmonie was niet aan mij besteed. Aan de turnsport heb ik tot aan de jaren 70 veel tijd besteed. Ik was ook voorturner, dat betekende dat je de leider van de groep hielp met oefeningen.

Zo rond 1945-1946 ging ik naar Hartog Meijler, daar kreeg ik dansles van. Dat was de periode net voordat ik naar Delft ging voor mijn studie.

De oorlog heb ik eigenlijk beleefd als een groot avontuur. Je moest je natuurlijk aan wat dingen houden, zoals de avondklok, het gaf je wat beperkingen. Net als dat je niet alles kon kopen wat je wilde. Ik herinner me wel dat er 's nachts horden aan vliegtuigen overtrokken om in Duitsland te bombarderen. Dan sta je 's nachts te kijken naar de hoeveelheid vliegtuigen. De Duitsers hadden luchtafweer staan en jachtvliegtuigen dat leidde tot luchtgevechten. De vliegtuigen werden met zoeklichten opgezocht en vanaf beneden beschoten met zelden een positief resultaat voor de Duitsers. In de laatste jaren van de oorlog werd er regelmatig gebombardeerd door de geallieerde jachtbommenwerpers, zoals de spitfires. En welke types had je nog meer....Ook treinen werden gebombardeerd. In de oorlog haalde je melk en eten bij bepaalde boeren zoals rogge. Dat laatste werd naar de molenaar gebracht en daarna naar de bakker om Zwartbrood van te maken. Dat als aanvulling op de rantsoenen die je op de bon kreeg.

Zelf zijn mijn vader en ik een keer van de weg geschoten. We liepen in Meddo in de buurt van het woonwagenkamp, nu Dennenoord. Voor ons reed een paard en wagen volslagen onschuldig in mijn beleving. En daar kwam plotseling een jachtbommenwerper of wat het ook was en vuurde over de straat. Je had overal langs de weg van die eenmansputjes, nou daar zijn we als de wiedeweerga in gedoken. De voerman en ons is niets overkomen maar dat heeft natuurlijk wel indruk gemaakt.

Wat ook een enorme indruk heeft gemaakt is dat de vliegtuigen richting Arnhem met parachutisten in een grote boog over Winterswijk vlogen. Wij kwamen toen uit Huppel gelopen. We hadden eten gehaald. We zagen achter elk vliegtuig een ander vliegtuig hangen, dat bleken zweefvliegtuigen. We hebben er ons over lopen verbazen. Later hoorden we dat het de luchtlanding bij Arnhem is geweest.

Op een gegeven moment was ik achter het huis en hoorde ik een gierend geluid. Er kwamen 2 bommen naar beneden op een voetbal- of hockeyveld, ik weet het niet meer. Daar is nu de Hoge Wieber. Een is er tot ontploffing gekomen. Ik weet dat ik tegen het huis aan ben gaan liggen maar verder stond je gewoon te kijken bijvoorbeeld toen er 's nachts luchtgevechten waren. Ik zag dat als een groot avontuur.

Wat ik nooit vergeet was 10 januari 1945. Het was een koude nacht, we waren naar bed gegaan. Op een gegeven moment werden we wakker, ik keek naar buiten, me niet realiserende dat ik niet door gesloten gordijnen kon kijken. Ik zag allemaal vuur uit de lucht vallen. Alles was uit huis geblazen. We hadden een kolenkachel aan en ik dacht, oh hemel

als die maar niet omgevallen is want dan staat zo het hele huis in brand. Ik ben op blote voeten de trap afgegaan en heb gekeken, er was niets. Later bleek dat er vlak bij het kerkhof een verdwaalde V1 of V2 neergekomen was en ontploft is.

De Duitsers hadden bestuurbare bommen, de V1's en V2's, die konden zelfs de overkant van de Noordzee bereiken. Er werden V1 of V2 op Antwerpen afgevuurd, daar was de aanvoerhaven. Het zuiden van ons land was inmiddels bevrijd. Ik heb dat echt als toeschouwer beleefd.

Angsten had ik niet. Het was wel vervelend als we er 's nachts uit moesten als het luchtalarm ging. Mijn vader zat bij de BB, de Burger Bescherming. Je ging dan naar het blokhoofd, dat was toevallig onze buurman, en daar verbleef je tot alles weer veilig was. De taak van de BB was ook als er narigheid in de buurt was, dat je hulp verleende in alle opzichten. Bijvoorbeeld het gebied afzetten. Ieder had daarin zijn eigen taak. Het waren mannen die zich vrijwillig hadden opgegeven om te ondersteunen. Bij ons in de buurt hebben ze nooit echt op hoeven te treden, dat was een geluk. Er zijn toen wel een aantal bommen geloost die op de wijk De Vrees terecht kwamen. Dat deed men als een vliegtuig in nood was. Dat was zo aan het einde van de oorlog. Gelukkig is er geen een ontploft.

Thuis waren we met z'n vijven, waarvan drie kinderen. Ik was de oudste en na mij volgden snel een broer en een zus. Mijn moeder zei, nou vind ik het genoeg en is naar de dokter gegaan. Er was nog geen pil, je deed het met condooms maar bij mijn moeder is toen een spiraaltje geplaatst. Dat werd toen wel duidelijk. Nou er werd niet heel open over sex, de gevaren daarvan en al het gedoe... gesproken. Die info haalde ik van de straat weg haha.

Mijn zus is toentertijd naar de Mulo gegaan. Die kon lekker studeren en is daarna bij de Tricot fabriek op kantoor gekomen. Tot aan haar trouwen is ze daar geweest. Ik ging studeren in Delft. Dat was in onze kringen niet heel gebruikelijk. Ik weet eigenlijk niet hoe vrienden daar over dachten maar ik was, zonder te willen opscheppen, op de HBS wel vaak de beste van de klas. Na de Mulo afgerond te hebben heb ik 2 jaar op de HBS gezeten en afgerond. In 1947, ik was toen 18 jaar oud, ben ik naar Delft gegaan. Daar ben ik student geworden maar ben nooit een echte student geweest. Dat wil zeggen ik heb niet aan het studentenleven deel genomen. De kennismakingsbijeenkomsten spraken mij niet echt aan. Het bekakte gedrag, het studentencorps en die rijkeluiszoontjes. Er was een tegenhanger voor de middenstandsjongens, de Delfste studentenbond. Er waren ook de kerkelijk gezinden zoals de katholieke bond en de portestants christelijk bond. Pas later is de dames studentenvereniging ontstaan. Dat was aan het einde van mijn studieperiode. Ik heb civiele techniek gestudeerd maar het aantal dames dat tijdens de colleges aanwezig was kon je op 1 hand tellen.

Het was de bedoeling dat ik op kamers ging dat lijkt misschien raar gezegd, maar ik heb in de kost gezeten. Bij de mensen waar ik was had ik een kamer waar ik me terug kon trekken om te studeren maar ik at gewoon met ze mee en deed mee met het gezin. Daarnaast besteedde ik nog veel tijd aan het turnen en het voorturnen.. Ik deed dat in mijn eigen vereniging maar ook bij zusterverenigingen. Toen in Delft waren er nog heren- en damesclubs, zeer merkwaardig.

Mijn eerste baan was bij grondmechanica. Ik deed veldproeven om te kijken hoe met sonderen de grondeigenschappen kunnen worden vastgesteld. Zo kon je berekenen hoe er gefundeerd moest worden. Daarna ging ik naar de tekenzaal en de adviesafdeling. Toen ik door een ingenieursbureau benaderd werd heb ik mijn ontslag genomen. Op dat moment, ik was inmiddels getrouwd, zijn we naar Den Haag verhuisd. Daar hebben we 12 jaar gewoond. Mijn vrouw heb ik in Winterswijk leren kennen. Ik heb niet zo ver gezocht want ze

was de vriendin van mijn zus en kwam dus regelmatig bij ons over de vloer. Ik vond haar een hele lieve meid. Ze was 2 jaar jonger dan ik, we kregen jong verkering. Ik was geloof ik 17 jaar. In mijn studietijd zagen we elkaar 1 x in de maand, voor de rest zat het er niet in. Ik ging vrijdags met een grote koffer wasgoed naar huis en zondags vertrok ik weer naar Delft. Als ik thuis was gingen we samen wandelen, fietsen en verliefd zijn hahaha.

In die tijd werd de rol van de vrouw anders. Je kreeg de Dolle Mina's, vrouwen gingen hun plek opeisen. Ze eisten hun volwaardigheid op en wilden niet perse afhankelijk zijn van mannen. Dat was de start van de emancipatie, ik kon me daar helemaal in vinden. Maar niet iedereen kon dat. Dat heeft ook te maken met de levensgeschiedenis van de mens. Het ging om het machtsverschil. Het stond zelfs ook zo in de wet.

De tijd brak aan dat vrouwen zelfstandig konden zijn. Ik heb het zelf altijd heel vanzelfsprekend gevonden. Mijn ouders gingen in dat opzicht goed met elkaar om, er waren natuurlijk wel discussies met elkaar maar dat werd uitgesproken en dan kwamen ze tot een gezamenlijke conclusie. Wij hadden een harmonieus gezin. We konden goed met elkaar praten, daar heb ik echt mazzel mee gehad.

De ontwikkelingen op electronica gebied waren ook behoorlijk. Eerst kreeg je de radio's, toen de televisie, eerst van die stinkend dure dingen. Dan ging je naar Woordes in het dorp om te kijken naar de TV. Hele meutes stonden voor de ramen. Wij hebben in Den Haag in 1960 als gezin Arie en Minie Hogeslag onze eerste televisie gekregen, keurig zwart wit.

Dat was ook de tijd dat we in een nieuwbouw flat zijn komen te wonen. Mijn vrouw was hoogzwanger en kreeg ruzie met de uitvoerder omdat ze op een keukentrapje stond om de gordijnen op te hangen. Dat vond die man onverantwoord, ik eerlijk gezegd ook hoor maar goed je was jong, dat deed je gewoon. En zo eind jaren 60 kregen we een kleurentelevisie. We hadden dan een kleinere tv voor op onze slaapkamer.

De heer Hogeslag biedt mij nog een kop koffie aan en samen ronden we dit zeer aangename gesprek af. Dank hiervoor!